

Sprejem novih članova v obdelovalne zadruge v Vojvodini

V zadnjem času vse veče šteto kmetov v Vojvodini vloga prošnje za sprejem v obdelovalne zadruge. V letu 1956 znaša šteto vložnih prošnji:
Šteto Površina prošnji zemljišta orajov

Vloženo prošnji	3.222	4.892
Sprejeto	2.486	3.481

Iz teh podatkov vidimo, da je največe šteto prošnje sprejetih v zadruge. Po drugi strani pa tabela kaže, da prošnje za sprejem v zadruge večinoma taka gospodarsva, ki imajo malo lastne zemlje. Na vsakega prosilca pride povprečno po 1 in pol orala zemlje.

Med okraji so zelo velike razlike tako glede šteta prošnji, kakor tudi glede velikosti posestva. Vzemimo za primer Pančevo in Subotico:

	Šteto vložnih prošnji	Od tega: z zemljo	Brez zemlje	Povprečno orajov na posestvo
Subotica	97	76	21	7,6
Pančevo	453	53	400	0,6

Od tega šteta so v obeh okrajih sprejeti naslednje šteto gospodarstev:

	Šteto sprejetih gospodarstev	Z zemljo	Brez zemlje	Skupna površina zemlje orajov
Subotica	97	76	21	580
Pančevo	423	23	400	213

Podatki kažejo, da se v subotičkem okraju zanimajo za zadruge srednji pa tudi veči kmetje, medtem ko so v pančevačkem okraju prosilci večinoma brez zemlje. Obdelovalne zadruge v pančevačkem okraju so sprejele 400 brezzemljašev, odbile pa so določeno šteto interesentov z zemljo.

Dve skrajnosti

Pri posameznih kmetih so različni vzroki za vstop v zadruge. V prvi vrsti so zadruge postale za mnoge individualne kmetovalce privlačne zato, ker so dosegle — zlasti v zadnjih dveh, treh letih — pomembne uspehe v proizvodnji. Mnogi kmetje, ki so prej izstopili iz zadrug, so se skesali in zdaj znova prošnje za vstop. Brez zemljaši pa z vlaganjem prošnji za sprejem v zadruge pravzaprav iščejo zaposlitev. Med prosilci je tudi znatno šteto takih, ki prepustajo zemljo zadrugi, ker je ne morejo sami obdelovati (osebe, ki so zaposlene v gospodarstvu, uradniki itd.).

Mnoge zadruge dostikrat ne vedo, kakšno stališče naj bi zavzele do prosilcev, ki vstopajo v zadruge iz različnih vzrokov. Različna pa so tudi sredstva, ki jih prinašajo v zadruge. Brez pretiranja lahko rečemo, da je odstotek (77) pozitivno rešenih prošnji dokaj velik. To pa še ne pomeni, da so zadruge v vseh primerih pravilno ravnale, ko so gledale

v prvi vrsti na koristi zadrugnega gospodarstva. Vzemimo dva primera, ki predstavljata dve skrajnosti.

Prvi primer — Pančevo: od 453 prošnje so sprejeti v zadruge 423 prošnje, med katerimi je bilo 400 brezzemljašev. Sprejem tolikšnega šteta brezzemljašev v obdelovalne zadruge je upravičen samo tedaj, če ima zadruge potrebo po delovni sili. Toda tudi v takem primeru bi zaradi boljšega izkoriščenja zadrugnih sredstev prišla v poštev zaposlitev brezzemljašev, ne pa njihov sprejem v članstvo zadruge v tako velikem številu. V nasprotnem primeru pa bi sprejem tolikšnega šteta prošnje brez zemlje lahko povzročil upadanje delovne storilnosti v zadrugah in poslabšanje zadrugnega gospodarstva.

Drugi primer — zadruge »Braštvo in enotnost« v Zrenjaninu: Kmetje, ki so poprej bili člani zadruge, se spet zelo zanimajo za ponoven vstop vanjo. Med njimi je precejšnje šteto gospodarsko močnejših kmetov, ki imajo več zemlje. Zadruge pa je nasprotovala njihovem sprejemu. Razlog za to je bila okolnost, da so že nekoč bili člani, pa so izstopili. Verjetno je med njimi tudi kakšen »razbijalec« zadruge, ki ga ni treba sprejeti. Prav gotovo pa niso vsi ali vsaj večina ne »razbijalci«, temveč gre za poštene državljanje, ki iščejo v zadrugi svoje gospodarske koristi.

Bistveno je to, da imajo obdelovalne zadruge pri odločanju o sprejemu novih članov pred očmi svojo nadaljnjo razširitev s sprejemanjem vedno večjega šteta individualnih kmetov. Vsekakor morajo imeti pred očmi svoje gospodarske koristi, se pravi koristi zadrugnega gospodarstva. Če koristi zadruge kažejo, da bo sprejem nekega novega člana okrepil zadrugo gospodarstvo, ker se bo povečal pridelek, tedaj ga bo zadruge prav gotovo sprejela.

Sprejem novih članova in delovna storilnost

Zelo važno, zlasti kadar gre za sprejem brezzemljašev, je to, da upoštevamo, če ne bo sprejem novih članova zmanjšal delovne storilnosti v zadrugah. Ni treba pozabljati, da obdelovalne zadruge lahko z boljšo organizacijo dela in z boljšim izkoriščanjem svoje delovne sile zelo povečajo delovno storilnost. Zato bi vsaka težnja po kopičenju nove delovne sile v zadrugah, čeprav v sami zadrugi delovna sila ni dovolj zaposlena, pomenila zmanjšanje delovne storilnosti in korak nazaj v razvoju obdelovalnih zadrug. Torej morajo obdelovalne zadruge za sprejem takih člano, nov, ki nimajo zemlje, prej ustvariti pogoje s tem, da razvijejo razne veje dejavnosti, za katere jim bo nova delovna sila zares potrebna. Nabavljati in razširjati morajo tudi svoja sredstva za proizvodnjo itd.

Možnosti obdelovalnih in splošnih zadrug za razširitev proizvodnje so velike. Mnoge zadruge, zlasti pa tiste, ki so blizu večjih krajev in potrošniških središč, lahko s specializacijo proizvodnje, s prehodom na intenzivne kulture (vrtinarstvo in industrijske rastline), z razvijanjem perutinarstva, mlekarstva, prašičereje in drugih vrst dejavnosti precej povečajo svojo proizvodnjo, s tem pa tudi šteto svoje delovne sile. Intenzivna kmetijska proizvodnja zahteva mnogo več delovnih rok, kar pomeni, da je za tako proizvodnjo hkrati s povečanjem delovne storilnosti, ki je nujen pogoj za razvoj zadrug, potrebna tudi nova delovna sila.

Nadaljnja razširitev obdelovalnih zadrug s sprejemanjem individualnih kmetov s srednjimi pa tudi večjimi posesti, pa bo v prvi vrsti odvisna od rezultatov, ki jih bodo te zadruge dosegle v organizaciji proizvodnje, v modernizaciji proizvodnega procesa in v odstranjanju vseh negativnih in neekonomskih pojavov v obdelovalnih zadrugah (neekonomski odnosi znotraj zadrug). Čim večji bodo uspehi na teh področjih in čim bolj bodo zadruge preraščale v moderna velika posestva, tem večji bo dobok novih članova iz vrst individualnih kmetov.

D. Vuković

Za koliko se lahko povečajo pridelki pšenice v Vojvodini

Po proračunu Glavne zadrugne zveze Vojvodine, ki so ga izdelali po do sedaj doseženih donosih, bi se s popolno uporabo agrotehničnih ukrepov pridelok pšenice v Vojvodini lahko povečal povprečno od 14,2 na 17,7 stotov na ha.

Pod popolno agrotehniko za pšenico razumemo: pravilno nego posevkov (branje, valjanje itd.), gnojenje posevkov z 250 do 350 kg umetnega gnojila na ha, učinkovito zaščito rastlin, v prvi vrsti zatiranje plevela, kakor tudi pravočasno setev in žetev, s čimer bi se zmanjšale izgube. Sedanji nivo agrotehniko pa ne zadošča. Vse omenjene ukrepe izvajajo samo deloma.

Letošnji zgledi mnogih zadrug in državnih kmetijskih posestev, ki so dosegle visoke pridelke, kažejo, da je proračun realen in da je mogoče ostvariti povečanje pridelka pšenice povprečno za 2 do 3 stote. Lani so n. pr. obdelovalna zadruge »Pobeda« v Silbašu in tudi nekatere druge zadruge pridelale okrog 28 stotov na ha.

	Donos pri sedanjem nivoju agrotehniko	Donos pri popolni uporabi agrotehniko
koruza	19,5	50
slakorna pesa	165	290
konoplja	51	94
sončnice	11	20
pšenica	14,2	17,7

Treba je pomniti, da bi vsako delno izboljšanje agrotehniko pomenilo povečanje donosa vseh

Po proračunu Glavne zadrugne zveze bi pridelki posameznih kultur, ki bi jih dosegli z uporabo agrotehničnih ukrepov, dajali naslednjo sliko:

	Donos pri sedanjem nivoju agrotehniko	Donos pri popolni uporabi agrotehniko
koruza	19,5	50
slakorna pesa	165	290
konoplja	51	94
sončnice	11	20
pšenica	14,2	17,7

kultur v primerjavi z zadnjim osemletnim povprečjem.

Visoki pridelovalni stroški v nekaterih obdelovalnih zadrugah

Mnoge delovne zadruge v Vojvodini so dosegle večje donose kakor individualni kmetovalci. Toda v nekaterih zadrugah je prišlo do večjega donosa zaradi večjega vlaganja reproductivnega materiala, ne pa zaradi izboljšanja organizacije dela. Zaradi pomanjkanja dobre organizacije dela so v nekaterih zadrugah proizvodni stroški precej visoki. Vzemimo n. pr. delovno zadruge »Graničar« v okraju Kikinda. Struktura njenega bruto dohodka je bila v letu 1955 naslednja:

bruto dohodek 74 milijonov dinarjev, od tega materialni stroški 45 milijonov dinarjev, dohodek 29 milijonov dinarjev.

Ti podatki kažejo, da gre za materialne stroške več kakor 60 odstotkov bruto proizvoda zadruge, kar je za kmetijsko proizvodnjo preveč. Razume se, da so pri taki strukturi bruto proizvoda tudi možnosti zadruge za krepitev njenih skladov omejene: od 29 milijonov, kolikor ostane za plače in vse zadrugne sklade gre velik del v plačni sklad, medtem ko so sredstva za razširitev proizvodnje minimalna.

Tako visok delež materialnih stroškov v bruto dohodku ima naslednje vzroke: večja uporaba reprodukcijskega materiala, ki

je ne spremlja ustrezno povečanje donosa, zmanjšanje donosa koruze in slaba organizacija dela, ki je glavni in temeljni vzrok. Dajemo nekoliko primera, ki kažejo, da v tej in še nekaterih drugih zadrugah z organizacijo dela ni vse v redu.

Nagrajevanje so v zadrugi pravilno postavili. Zaslužek je bil odvisen od proizvodnje. Tako se je zgodilo, da je v nekih zadrugah znašala vrednost delovnega dne 700, v drugih pa 400 dinarjev. Kakršne uspehe je pač kdo dosegel. Toda upravni odbor je to razliko vrednosti delovnega dne zmanjšal tako, da je ostala neznamenita in več ne vzpodbuja zadrugnikov, da bi se borili za povečanje proizvodnje.

Naslednji primer še bolj zgovorno kaže, kako je sistem nagrajevanja v zadrugi »Graničar« še vedno neizdelan in nepravilno postavljen. Pri obračunu na koncu leta se je izkazalo, da je 6 traktoristov dobilo skupno 580.000 din, dva pastirja pa 580.000 din (mimogrede naj pripomnimo, da so se traktoristi razen dela s traktorjem izven sezone oranja in setve ukvarjali tudi z drugimi posli). Kvalificirano delo traktoristov so upoštevali prav tako kakor ne-kvalificirano delo pastirjev. Ker pa so le-ti delali vse leto in

nebrali več delovnih dni, se je zgodilo, da stane en pastir zadruge toliko, kolikor trije traktoristi.

Primer zadruge »Zelen gorac« v okraju Kikinda prav tako kaže, da problem nagrajevanja v kmetijskih obdelovalnih zadrugah še ni rešen. V tej zadrugi je znašala plača traktorista 22.000 din, pastirja 17.000 — agronomova plača pa komaj 14.000 din mesečno. Agronom, od katerega je najbolj odvisno pospeševanje proizvodnje v zadrugi, je torej najslabše plačan.

Vsi ti kakor tudi mnogi drugi podobni primeri kažejo, da bi bilo treba v delovnih zadrugah sistem nagrajevanja temeljito pregledati in si prizadevati, da bo nagrajevanje neposredno odvisno od proizvodnje. Ti primeri očitno kažejo, da tem zadrugam ni bila dana pomoč pri najbolj občutljivem delu njihovega poslovanja, da se zadrugi forumi niso ukvarjali s tem za razvoj proizvodnih zadrug tako važnim problemom. Uvedba nagrajevanja o doseženih rezultatih v proizvodnji in prometu pomeni v zadrugah temeljni vzvod za večjo zainteresiranost za povečanje delovne produktivnosti in za varčevanje v zadrugnem poslovanju.